

blot — hvad der kunde være naturligt — fra Folk, der stode som mine politiske Modstandere, men ogsaa fra saadanne, der stode som mine Meningsfæller. Der blev sagt, at det var alt for lidt og alt for tarveligt, hvad der var kommet ud af Landbokommissionens Arbejde. Jeg spørger Dem nu, om ikke det, som er kommet ud af Rigsdagens Arbejde, er mindre og tarveligere end det, som kom ud af Landbokommissionens Arbejde? Man er jo ikke en Gang naaet til Halvdelen deraf. Jeg er ikke utilbøjelig til at tro, at dersom vi den Gang havde stillet os mere forsigtig, havde vi maaske naaet ikke saa lidt mere, end vi nu have naaet. Jeg skal tillade mig at sige, hvorledes den endelige Afgørelse i Landbokommissionen foregik. Den endelige Afgørelse af den Reform, som af Landbokommissionens Flertal blev bragt herind til Rigsdagen, blev ikke truffen i selve Landbokommissionen, men inden for en ganske snæver Kreds, hvor, saa vidt jeg husker, kun tre Medlemmer skulle se at blive enige. Da vi saa endelig havde opnaaet Enighed, paatog vi os at forsvare, hvad vi vare blevne enige om, over for vore Meningsfæller, og jeg for mit Vedkommende har til Dags Dato trolig forsvaret, hvad vi den Gang vare med til at vedtage, og jeg har ogsaa fra forskellige Sider høstet Anerkendelse derfor. Jeg tror imidlertid, at De ville have lagt Mærke til, at den, som fra Højres Side var med til at vedtage det, og som ogsaa for sit Vedkommende paatog sig at forsvare det, aldrig nogen Sinde har aabnet sin Mund til Forsvar derfor. Jeg sigter herved til en Landstingsmand, som ærede Medlemmer godt vide, hvem er, og som indtager en temmelig fremragende Stilling oppe i Landstinget. (Stemmer: Hvem er det?) Det er Sehested. Naar man spørger, hvad Grunden dertil kan være, kan jeg ikke tro, at det kan være nogen anden end den, at da han saa, at mine Meningsfæller svigtede mig, mente han, at han var løst fra sin personlige Forpligtelse. Jeg har i hvert Fald aldrig fundet Anledning til at bebrejde ham det, fordi jeg vidste, hvilke Vaaben han havde imod mig. Jeg var derfor nødt til at tie stille. Om det har haft nogen Indflydelse, skal jeg lade usagt. Jeg har en vis Anelse om, at helt uden Betydning havde det ikke været, om Folketinget havde sagt: Det er ganske vist meget lidt, der er opnaaet i Landbokommissionen, men da det er et Kompromis, slutte vi os dertil, og dette Standpunkt ville vi for Frem-

tiden hævde. Det kunde være, at det andet Ting da ikke saa let vilde have kunnet opstille sine Fordringer, naar vi herfra havde staaet bag ved det inden for Landbokommissionens Flertal opnaaede Kompromis. Det nytter imidlertid ikke at tale længere derom, vi faa ikke mere for Øjeblikket end det, som nu foreligger i Lovforslaget.

Det drejer sig altsaa nu om at anvende dette Lovforslag paa den rigtigste og bedste Maade. I denne Hensende er der nogle Faktorer, der efter min Mening ville spille en ikke helt ubetydelig Rolle. Der er jo blevet spurgt, hvilken Betydning denne Reform skal faa for Landarbejderne. Af en Udtalelse, der er falden i Landstinget, ser jeg, at en Greve deroppe har ment, at den største Betydning af Reformen skulde være, at der skabtes en god Arbejdskraft for de store Landbrugere. Over for dette skal jeg udtale, at den ærede Greve vist ikke har mindste Begreb om, hvad Meningen med Reformen er, da han hverken har været Medlem af det Udvalg, som blev nedsat for at behandle Lovforslaget, eller af den Kommission, som har haft med det at gøre. Hvad han der har ytret, indeholder da heller ikke mindste Spor af Sandhed. Jeg har aldrig, hverken i Udvalget, her paa Rigsdagen eller i Kommissionen, hørt den Tanke fremsat, at vor væsentligste Opgave skulde være at skaffe Arbejdskraft til det store Landbrug, og det glæder mig, at den højtærede Minister tilbageviste den nævnte Udtalelse oppe i Landstinget. Hvis det store Landbrug kunde faa Nytte af Reformen, skulde jeg saamænd ikke misunde det, jeg har aldrig ønsket, at det store Landbrug ikke skulde faa Nytte af den. Hvis det store Landbrug kunde opnaa mere stabile Arbejdsforhold, skulde det glæde mig. Det er et Samfundsgode, som ingen dansk Mand kan have noget imod, at Landbruget bliver passet saa godt og forsvarlig som muligt. Men hvad jeg vil hævde, er, at Hovedformaålet med denne Reform er at skaffe Landarbejderen ud af hans Lejestue og ind i et selvstændigt Hjem, hvor han med nogenlunde god Grund kan sige: Nu er jeg en fri og selvstændig Mand. Der har imidlertid ogsaa fra anden Side lydt Røster, som næsten kunne siges at løbe parallelt med Grevens Udtalelser. Der er talt om Slavehuse, afhængige Huse, eller hvilke Navne man nu har givet dem, og der har lydt det populære Udtryk: Det bliver kun Huse til een Ko. Jeg vil haabe, at alle disse Røster for Fremtiden ville forstumme, thi jeg tror, at dersom de i Frem-